

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.145/2017/3. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Firtkó Tibor ügyvéd ügyintézése mellett a Firtkó Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. Lombos Péter Barnabás ügyvéd ügyintézése mellett az L. Nagy és Lombos Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű és a személyesen eljáró II.rendű alperes neve (címe) II. rendű alperesekkel szemben szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 6.P.21.261/2016/14. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Az I. rendű alperes, valamint a felperes és a II. rendű alperes, mint adósok között 2008. május 7. napján teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt lakásvásárlási célzatú CHF elszámolási alapú kölcsönszerződés jött létre. A szerződés I.4. pontjának utolsó három bekezdése az alábbi kikötést tartalmazta:

„Felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítés esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az adós banknál vezetett számlái, és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mit közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot.

Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az adós banknál vezetett számláiról, illetve a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállaltak.

Felek/adós felkéri(k) a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt, vagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járulékaik,

továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a bank felkérésére az adósok banknál vezetett számlái, a bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják."

A kölcsönszerződés megkötésével azonos napon a felperes és a II. rendű alperes közjegyzői okiratba foglalt „egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot" tettek a kölcsönszerződésből eredő tartozásuk elismerésére, és annak kölcsönszerződés szerinti teljesítésére.

Az I. rendű alperes a kölcsönszerződés alapján a kölcsön folyósítására vonatkozó kötelezettségének eleget tett, a felperes és II. rendű alperes pedig a perben pontosan nem rekonstruált ideig és mértékben a szerződés szerinti visszafizetési kötelezettségüket szintén teljesítették, majd a szerződés az I. rendű alperes részéről az adósok szerződésszegésére alapítottnan felmondásra került.

A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy a felek között létrejött szerződés I.4. pontjának utolsó három bekezdésébe foglalt kikötés érvénytelen azzal az érvénytelenségi jogkövetkezménnyel, hogy az érintett szerződéses kikötés - a szerződés részleges érvénytelenségét megvalósítva - nem jelent kötelezettséget a peres felekre, mint szerződő felekre nézve.

Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, a II. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság a 14. sorszám alatt meghozott ítéletében megállapította, hogy az I. rendű alperes, mint kölcsönadó, valamint a felperes és a II. rendű alperesek, mint adósok között 2008. május 7. napján létrejött lakásvásárlási célú, CHF elszámolású kölcsönszerződés I.4. pontjának utolsó három bekezdése, miszerint:

„Felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítés esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az adós banknál vezetett számlái, és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mit közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot.

Ennek megfelelően a kölcsön és járulékai nem vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön- és járulékartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az adós banknál vezetett számláiról, illetve a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak.

Felek/adós felkéri(k) a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt, vagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járulékai,

továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a bank felkérésére az adósok banknál vezetett számlái, a bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják." érvénytelen. Megállapította, hogy a fentiekben idézett szerződéses kikötés 2008. május 7. napjától nem jelent kötelezettséget a peres felekre nézve, míg a felek közötti szerződés egyéb rendelkezései e kikötés mellőzésével kötik a feleket. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 63 500 Ft perköltséget és az államnak külön felhívásra 36 000 Ft le nem rótt kereseti illetéket.

Határozatának indokolása szerint a kereseti kérelem nem tartozik a Pp. 123. §-ának a megállapítási keresetekre irányadó tárgyi hatálya alá (rég Ptk. 239/A. §-ának (1) bekezdése, 5/2003. PJE. 1. pontja és az új Ptk. 6:108. §-ának (2) bekezdése), ezért az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperesnek a perben előterjesztett, és a Pp. 123. §-a alapján a felperesi kereset eljárásjogi feltételeinek hiányára alapított ellenkérelme alaptalan.

A keresettel támadott szerződéses rendelkezés érvénytelenségének megítélésére a szerződés megkötésekor hatályban volt jogszabályi környezet rendelkezései az irányadóak.

A perbeli szerződés a régi Ptk. 685. §-ának e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek, míg a keresettel támadott szerződéses rendelkezés a régi Ptk. 205. és 209. §-ai szerinti általános szerződési feltételnek, és egyben fogyasztói szerződésben általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló szerződési feltételnek minősül.

A régi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alapján tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. A régi Ptk. 209. § (2) bekezdése alapján a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét és az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. A régi Ptk. 209. §-ának (3) bekezdése alapján külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

A régi 209. §-ának (3) bekezdésében utalt külön jogszabály a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (R.), mely 1. §-ának (1) bekezdése alapján a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely

- b) kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e;
- j) a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

A régi Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalott tisztességtelen kikötés semmis; a semmiségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

A keresettel érintett szerződéses rendelkezés megítélésének jogszabályi környezetét részben a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.), részben a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.), részben pedig a Pp. 195. §-a és a végrehajtási perekre vonatkozó szabályozása, valamint a régi Ptk. 242. §-a alkotja.

A fentiek szerint a Kjt. 111. §-ának (1) bekezdése alapján közjegyzői okiratok az ügyleti okirat és a ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány), azzal, hogy az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a ténytanúsító okiratban pedig a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában. A közjegyzői okirat a Kjt. 111. §-ának (2) bekezdése, valamint a Pp. 195. §-ának (1) bekezdése alapján közokiratnak minősül azzal, hogy az végrehajtási záradékkal látható el és így közvetlen végrehajtás alapjául szolgálhat a Kjt. 112. §-ának (1) és (2) bekezdései, illetőleg a szerződés megkötésekor hatályban volt Vht. 21. §-ának (1) és (2) bekezdései, valamint a jelenleg hatályban lévő Vht. 23/C. §-ának (1) és (2) bekezdései szerinti feltételek teljesülése esetén. A közjegyzői okiratokhoz, mint közokiratokhoz fűződő speciális bizonyítási szabályokat a Pp. 195. §-a tartalmazza azzal, hogy a Kjt. 2015. július 1. napjától hatályos 130/A. §-a alapján a közokirat kiállítása az abban foglalt - vagy a közokiratba foglalt nyilatkozat alapjául szolgáló, illetve az alapján létrejött - jogügyletből eredő jogviszony tartalmával kapcsolatos polgári jogi igények érvényesítését nem akadályozza.

A perbeli kölcsönszerződéssel azonos napon kiállított egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot magába foglaló közjegyzői okirat maga az ügyleti okirat, mely az itt érintett szerződéses rendelkezéstől függetlenül tartalmazza a kölcsönösszeg visszafizetésére irányuló adósi kötelezettségvállalást, valamint minden további, a végrehajtási záradékolás feltételéül a Kjt. 112. §-ának (1) bekezdésében, illetőleg a szerződés megkötésekor hatályban volt Vht. 21. §-ának (1) bekezdésében, valamint a jelenleg hatályos Vht. 23/C. §-ának (1) bekezdésében megjelölt feltételt. Ami önmagában az egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot magába foglaló közjegyzői okirat alapján nem teljesül a végrehajtási záradékolás feltételei közül, az pusztán a Kjt. 112. §-ának (2) bekezdésében, illetőleg a szerződés megkötésekor hatályban volt Vht. 21. §-ának (2) bekezdésében és a jelenleg hatályos Vht. 23/C. §-ának (2) bekezdésében szabályozott további és eshetőleges feltétel, miszerint, ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. Ezen rendelkezésekből következően, ha a szerződés az abban kikötött teljesítési határidő (futamidő) előtt bármely okból megszűnik, - tipikusan hitelezői felmondás miatt -, akkor a végrehajtási záradék kiállításához a kölcsönszerződéshez kapcsolódóan és azzal egyidejűleg kiállított egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot magába foglaló közjegyzői okirat, mint ügyleti okirat nem elégséges, hanem a fizetési

kötelezettség lejártát, esedékessé válását előidéző feltétel, - tipikusan a felmondás - tényének és joghatályának közjegyzői okirattal történő igazolása is szükségszerű (pl.: BH2002.491., BH2003.326., BDT2001.548.). Az adott feltételt biztosító közjegyzői okirat lesz vagy lehet a felek jogviszonyában a későbbiekben a Kjt. 111. §-ának (1) bekezdése és 142. §-ának (1) és (2) bekezdései szerinti közjegyzői tanúsítvány. Az itt taglalt és a keresettel támadott szerződéses rendelkezés tartalmilag ezen utóbbi közjegyzői tanúsítványt érinti, és az annak elfogadására vonatkozó felperesi szerződéses nyilatkozatot rögzíti. Az adott szerződéses rendelkezés ennyiben nem is minősülne tisztességtelennek, sőt ennyiben szükségtelen szerződéses rendelkezés is volna, hiszen a szerződés esetleges idő előtti megszűnése esetén a tartozás esedékessé válását, mint végrehajtási záradékolási feltételt közjegyzői tanúsítvány az adott szerződéses rendelkezéstől függetlenül, pusztán a jogszabályi környezet alapján is tanúsíthatja, a végrehajtási záradékkal történő végrehajtás elrendelésére pedig szintén a szerződéses rendelkezéstől függetlenül pusztán a vonatkozó jogszabályi környezet alapján is a jogi lehetőség biztosított. A lejárttá vált tartozásnak a hitelező nyilvántartásai szerinti összegét pedig szintén az adott szerződéses rendelkezéstől függetlenül közjegyzői tanúsítvány tartalmazhatja (akár pl. a tartozást idő előtt esedékessé tevő felmondás tartalmi részeként, akár attól függetlenül).

Az itt taglalt és a keresettel érintett szerződéses rendelkezés azonban tartalmilag többet foglal magába azzal, hogy a fogyasztó adós arra vonatkozó jognyilatkozatát rögzíti, miszerint a hitelező bank által egyoldalúan a számlái, nyilvántartásai és könyvei alapján meghatározott összegszerűséget a kölcsönszerződésből fennálló objektív tartozásának összegszerűségként, és az erről kiállított közjegyzői okiratot a kölcsönszerződésből származó tartozásának az objektív összegszerűségét tanúsító közokiratként fogadja el. Így a keresettel támadott szerződéses rendelkezésből az első bekezdés kifejezetten azt a tartalmat hordozza magában, hogy bármely, a szerződő felek közötti elszámolási vita esetén az adós aktuálisan fennálló kölcsön és bármely egyéb tartozásának az összegszerűségét a bank által egyoldalúan vezetett számlák és nyilvántartások adatai alapján határozható meg, melyről az így kiállított közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt az adós „mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot” fogadja el. És ugyanez a tartalom érhető tetten a keresettel támadott szerződéses rendelkezés második és harmadik bekezdéseiben is. A szerződéses rendelkezés ezen részében olyan „bánkó-tartozáselismerés”, mely indokolatlanul, egyben a jóhiszeműség és tisztesség követelményeit sértő egyoldalú hatalmassággal ruházza fel az I. rendű alperest a szerződésből származó tartozás összegszerűségének egyoldalú, ám objektív meghatározására. Ezen részében ezért a vonatkozó rendelkezés a régi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése szerinti tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségi okot valósít meg, mely a régi Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján időbeli korlát nélkül hivatkozható semmisségi (relatív semmisségi) ok a R. egyes tételes rendelkezéseitől függetlenül is.

Az adott szerződéses rendelkezés közvetetten megvalósítja a R. 1. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerinti feltételt azáltal, hogy a hitelező bank egyoldalú előadása (a számláinak, nyilvántartásainak és könyveinek az általa egyoldalúan vezetettek szerinti tartalma) alapján kiállítandó közjegyzői okirat tartalmát elszakítja az a mögött ténylegesen álló és pusztán egyoldalú előadástól, és azt objektivizálja. Ezen objektivizált tartalom pedig visszakövetkeztetést enged és tesz lehetővé az adósi teljesítés szerződésszerűségének a

megítélésére, mely így tartalmilag olyan helyzetet eredményezhet, melynek révén a hitelező az általa egyoldalúan előtárt, előadott, ám objektívként elfogadott körülményekre alapozva maga határozhatja meg az adósi teljesítés szerződésszerűségét, vagylagosan az adósi szerződésszegést.

A szerződéses rendelkezés sérti továbbá a R. 1. §-a (1) bekezdésének j) pontját is. A kölcsönszerződéshez kapcsolódóan kiállított egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot magába foglaló közjegyzői okirat alapján a közvetlen végrehajtásra, az adott okirat végrehajtási záradékolására, valamint egy ehhez szükséges feltétel esetén az adott feltétel közjegyzői tanúsítványban történő igazolására az adott szerződéses rendelkezéstől függetlenül, pusztán az irányadó jogszabályi környezet rendelkezései alapján a jogi lehetőség biztosított. A keresettel támadott szerződéses rendelkezés ezért nem érinti a közvetlen végrehajthatóság kérdéskörét, és úgyszintén nem érinti a kölcsönszerződéshez kapcsolódóan kiállított egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot magába foglaló közjegyzői okirathoz, valamint az az alapján végrehajtási záradékkal elrendelt közvetlen végrehajtáshoz kapcsolódó jogi helyzeteket, és ezen belül a vonatkozó bizonyítási terheket sem. (A közjegyzői okirattal szemben is helye van bizonyításnak, ezt pedig a végrehajtás esetleges elrendelése sem zárja ki - BH2006.255., a Kjt. fentiekben már idézett és 2015. július 1. napjától hatályos 130/A. §-a pedig egyértelművé teszi, hogy pusztán a közokirati forma a közokiratba foglalt jogügyletből eredő jogviszony tartalmával kapcsolatos polgári jogi igények érvényesítését nem akadályozza.) Azzal azonban, hogy az érintett szerződéses rendelkezés a jövőben bármikor és bármilyen célból kiállítandó („elszámolási vita”), a hitelező által egyoldalúan meghatározható tartalmú (összepszerűségű) közjegyzői okirat tekintetében már előzetesen az abban foglalt objektív tényként való elismerésére kényszeríti a fogyasztó adóst - túl azon, hogy az ilyen jellegű előzetes tartozáselismerés minden további körülménytől függetlenül a régi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése szerint tisztességtelen -, a fogyasztói oldalon a bizonyítási terhet hátrányosabbá teszi, mert egyrészt, ha az adott rendelkezés egyébként érvényesnek minősülne, úgy ahhoz „bekapcsolná” a régi Ptk. 242. §-a szerinti tartozáselismerésre vonatkozó speciális bizonyítási kötelezettséget, másrészt, mert ettől is függetlenül önmagában jogértelmezési kérdést generál, hogy az összepszerűséget érintő esetleges jogvita esetén az adott szerződéses rendelkezéssel körülvett közjegyzői tanúsítvány hogyan nyer értelmezést akár a bizonyítékok értékelése körében, akár a bizonyítási terhelés alakulása körében. Ennek a jogértelmezésnek pedig a felperes helyzetére kedvező - a szerződéses rendelkezés hiányában fennálló helyzetnél kedvezőbb - értelmezése nem, pusztán a fogyasztóra terheesebb értelmezése képzelhető el.

A régi Ptk. 209. §-ának (5) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

Az elsőfokú bíróság a keresettel érintett szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét azon tartalmi részére tekintettel állapította meg, hogy az az I. rendű alperes által egyoldalúan előadott, előtárt adatok (a maga által vezetett számlái és nyilvántartásai) alapján teszi objektív tényként megállapíthatóvá a szerződésből fennálló fogyasztói tartozás összegét (ráadásul nem szorítkozik kizárólag a végrehajtási eljárásokra, hanem a szerződéses

rendelkezés szövegébe beleérthető a bármely „elszámolási vita” esetköre is), mely tisztességtelennek minősülő szerződéses tartalom tekintetében nincs olyan jogszabályi rendelkezés, mely akár kógens, akár diszpozitív jelleggel azonos tartalmú rendelkezést tartalmazna, vagylagosan ilyen szerződéses tartalomra vonatkozó előírást tartalmazna. Így a tisztességtelenségi elemet magában hordozó szerződéses tartalom, valamint a régi Ptk. 209. §-ának (5) bekezdésében foglaltak relációjában inadekvát az I. rendű alperes által hivatkozott Vht. 21. §-a, a régi Hpt. 2. számú mellékletének 10.3. pontja, a Pp. 195. §-a, a Kjt. 111-112. §-ai és a 196/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet 115. §-a. Az I. rendű alperes részéről hivatkozott PSzÁF-Bázel II. Validációs Kézikönyv pedig jogszabálynak nem minősül, túl azon, hogy az I. rendű alperes értelmezésével szemben sem annak az I. rendű alperes által a perben idézett szövege, sem annak a 196/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet 15. §-ának az I. rendű alperes által idézett rendelkezésével együttes tartalma a perrel érintett szerződéses rendelkezésre kötelező iránymutatást vagy előírást nem hordoz magában.

A felperes a tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségi hivatkozások mellett keresetét részben a régi Ptk. 200. §-ának (2) bekezdésére alapította hivatkozással arra, hogy a támadott szerződéses rendelkezés a Vht. 21. §-a (1) bekezdésének c) pontjában és a Kjt. 112. §-ának (1) bekezdésében foglaltak megkerülésére irányul, valamint az a Kjt. 3. §-ának (1) bekezdésébe ütközik. Sem a Vht. 21. §-a, sem a Kjt. 112. §-a szerinti, és a végrehajtási záradékkal elrendelhető végrehajtás eljárásjogi feltételeinek teljesüléséhez, teljesítéséhez nem szükségszerű a keresettel támadott szerződéses rendelkezés megléte, az adott eljárási feltételek a vonatkozó szerződéses rendelkezéstől függetlenül, pusztán az irányadó jogszabályi környezet alapján biztosíthatóak, és önmagában ezen a körülményen a támadott szerződéses rendelkezés nem változtat. Így alaptalan az arra vonatkozó felperesi hivatkozás, hogy a támadott szerződéses rendelkezés a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket megkerülné, mint ahogyan alaptalan az arra vonatkozó hivatkozás is, hogy az érintett szerződéses rendelkezés a Kjt. 3. §-ának (1) bekezdésébe ütközik, hiszen a hivatkozott Kjt. rendelkezés címzettje kizárólag a közjegyző, és az nem a más személyek rendelkezési jogára, így a más személyek között létrejött kötelmi jogviszonyok tartalmára irányadó szabályozást tartalmazó rendelkezés.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az I. rendű alperest a felperes költségeinek megtérítésére, mely a felperest képviselő ügyvédnek az iratokhoz becsatolt díjmegállapodás alapján, s a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (3) bekezdése és 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján megállapított 50 000 Ft + áfa összegű munkadíját foglalja magába azzal, hogy a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul. A Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az I. rendű alperest a felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 36 000 Ft kereseti illeték állam részére történő megfizetésére. Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes perköltségben és illeték megfizetésében való marasztalását mellőzte, mert ő a perben pusztán a személyét érintő kényszerű pertársaság fennállására figyelemmel vett részt, a keresettel szemben pedig érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte, vagylagosan pedig az ítélet hatályon kívül helyezését az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára történő utasítása mellett. Változatlanul állította, hogy a tisztességtelennek minősített kikötés semmilyen, a fogyasztó számára hátrányos eltérést nem jelent a végrehajtási záradékkal ellátott okiraton alapuló közvetlen bírósági végrehajtás jogszabályi előírásaihoz képest, a kikötés valójában ezen szabályok szerződésbe való átültetésére irányul. A kölcsönszerződést tartalmazó közjegyzői okirat a Vht. 23/C. §-ának (1) bekezdése szerint tartalmazza az ügyfél kötelezettségvállaló nyilatkozatát, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. A Kjt. 112. §-ának (1) bekezdése szerint a közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza többek között a kötelezettség tárgyát. Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa, ezért van tehát szükség a ténytanúsító okiraatra. A támadott kikötés semmilyen rendelkezést nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a ténytanúsítványban foglaltakat az ügyfél utóbb ne vitathatná. A Pp. 195. §-a értelmében a közokirattal szemben is van helye ellenbizonyításnak, azonban az abban foglalt tartalommal szemben az azt vitató felet terheli a bizonyítás. A végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perben egyébként is az ügyfelet terhelni a banki nyilvántartással szemben annak bizonyítása, hogy az abban rögzítettekkel szemben más összegű teljesítéssel élt. Ezekből következően a keresettel támadott kikötés nem jelent semmilyen hátrányos eltérést az ügyfélre nézve, és az nem ütközik a R. rendelkezéseibe sem, mert azok a szerződés értelmezésére, nem pedig az adós teljesítése szerződésszerűségének megállapítására vonatkoznak, továbbá a vitatott kikötés nem jelenti azt, hogy az ügyfél a végrehajtás során ne kérhetné a követelés érvényes létrejöttének bírósági felülvizsgálatát, továbbá a fentiekből következően a bizonyítási kötelezettség sem fordul meg. Megismételte a hivatkozását a régi Hpt. 2. számú mellékletére vonatkozóan, valamint utalt a Fővárosi Törvényszék 30.G.43.798/2015/17. és a 17.G.44.025/2015/163. számú ítéleteire, valamint a Budai Központi Kerületi Bíróság 24.P.24.165/2015/33. számú ítéletére. Továbbra is hivatkozott a korábban hatályban volt, a hitelezési kockázatok kezeléséről és tőkekövetelményéről szóló 196/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet 115. §-a (1) bekezdésének c) pontjában foglalt kógens jogszabályi rendelkezésre, miként a Validáció Kézikönyv III. részének 22. és 53. pontjaira. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogszabályellenesen állapította meg a felperes javára megítélt ügyvédi munkadíjat, illetőleg az állam javára fizetendő perköltséget.

A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az ítélet táblája a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból helytálló végkövetkeztetésre jutott, aminek az indokait is maradéktalanul osztotta az ítélet táblája.

A per tárgyává tett kölcsönszerződésben kikötött szolgáltatás magáncélú felhasználásra irányult, fogyasztói kölcsönszerződésnek minősült, ebből következően a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (DH.2.tv) rendelkezései szerint kellett eljárni, amely hatálya annak 1. §-a (1) és (1a) bekezdésének értelmében a 2004. május 1. és 2014. július 19. között kötött azon fogyasztói kölcsönszerződésre terjed ki, amely deviza alapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és forintban törlesztett) vagy forint alapú hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha annak részévé a 3. §-ának (1) bekezdése vagy 4. §-ának (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vált, illetve azon deviza alapúnak nem minősülő devizahitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, amelynek részévé vált a 4. §-ának (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel. Mivel azonban az érdemben vizsgált, keresettel érintett szerződéses kikötések nem eredményeznek fizetési kötelezettséget, azok érvénytelenségével kapcsolatosan marasztalás nem kérhető, ezért helytállóan mellőzte az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződésre egyébként irányadó törvény 37. §-ának (1) bekezdése szerinti felhívást.

A szerződéskötés időpontjában hatályban volt R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjai szerint nem minősül önmagában tisztességtelennek az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a mindenkorli kölcsönösszeg meghatározása során a banki üzleti könyvek jelentik a kiindulópontot akkor, ha az nem tartalmaz olyan adósi nyilatkozatot, hogy feltétlenül és ellenvetés nélkül aláveti magát a bank részéről készített kimutatás adatainak, és nem tartalmaz kinyilatkoztatást arra sem, hogy a bank által a saját üzleti könyvei alapján készített és közjegyzői okiratba foglalt tartozáskimutatást, mint közjegyzői ténytanúsítványt fogadja el a fennálló kölcsöntartozása közokirati tanúsításaként.

A perbeli szerződéses rendelkezés azonban nem a fenti esetkörbe tartozott, mivel a közokirati tanúsításra kiterjedő egyoldalú és feltétlen alávetésből következően a fogyasztó hátrányára határozta meg a szerződésszerű teljesítés megállapítását, és változtatta meg a bizonyítási terhet.

A kikötésben az adós nem pusztán a tartozása tanúsításának a formáját ismerte el, mert a közjegyzői tanúsítványt a tartozás mindenkorli összegének a közokirati tanúsításaként fogadta el, annak vetette alá magát, hogy a tartozása mértékét a bank közlése alapján tanúsítsa a közjegyző. A kikötésnek pedig az a következménye, hogy a hitelező dönt az adós szerződésszerű teljesítéséről, a kikötés a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára megváltoztatja. A szerződéses kikötésen alapuló közjegyzői okirat közokiratnak minősül. A Pp. 195. §-ának (1) bekezdése alapján pedig a közokirat teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, azaz az adós tartozásának a tényét és a tartozás mértékét. Azzal szemben a fogyasztó adós kényszerül a (6) bekezdés szerinti ellenbizonyításra, annak a bizonyítására, hogy a közokiratban foglalt adat, tény - azaz a bankkal szembeni tartozásának a ténye vagy az összege - nem felel meg a valóságnak; a bizonyítási teher megfordulása pedig az igényérvényesítéssel szembeni védekezés

elnehezítése folytán a felperesre egyértelműen hátrányos. Mindez a R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjai szerinti tilalomba ütközik.

A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 111. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a ténytanúsító okiratban pedig a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában; a 112. §-ának (1) bekezdése értelmében a közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét, míg a 113. §-a szerint a közjegyző felel azért, hogy a közjegyzői okirat a valóságnak megfelelően tartalmazza a közjegyző jelenlétében történt tényeket. A felhívott jogszabályi rendelkezésekből nem vezethető le olyan értelmezés, hogy az alaki kellékek vizsgálatán felül a közjegyzőnek a fennálló tartozás összezszerűségének a kiszámítását is ellenőriznie kellene, ebből következően a közjegyzői okirat és a ténytanúsítvány kiállításának garanciális rendelkezései nem változtatnak az adós szerződés szerű teljesítésének a hitelező általi meghatározásán és a közokirattal szembeni ellenbizonyítási kötelezettségen.

Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg a kölcsönszerződés kifogásolt pontjának érvénytelenségét, amelynek joghatása - az érvénytelen rész nélkül teljesíthető szerződés alapján -, hogy a feltétel a felekre a szerződéskötéstől kezdődően nem jelent kötelezettséget.

Minden egyéb vonatkozásban az ítélet tábla visszautal az elsőfokú bíróság alapos és részletes indoklására.

A felperes részére meghatározott perköltség a jogi képviselő és ügyfele között létrejött díjmegállapodásnak megfelelő volt figyelemmel a kifejtett tevékenységre, így annak leszállítására nem látott okot az ítélet tábla, míg az állam részére nem perköltség, hanem a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt kereseti illeték megfizetésére kötelezte az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest, amelynek összege is helytállóan került meghatározásra (miként ugyanazon jogszabályi rendelkezés - az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. §-a (3) bekezdésének b) és c) pontjai - alapulvételével róta le az I. rendű alperes is a fellebbezési eljárási illetéket).

Mindezek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint helyben hagyta a Pp. 254. §-ának (3) bekezdése értelmében annak helyes indokai alapján, s csupán a fellebbezés szükségeltette kiegészítéssel.

Az I. rendű alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ám a felperes oldalán költség nem merült fel, miként a II. rendű alperesnek sem, így erről rendelkezni nem kellett. Az I. rendű alperes a pervesztessége okán viseli a saját költségét, ideértve az általa lerótt 48 000 Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Debrecen, 2017. május 23.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, Dr. Pribula László sk. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő